

บทบาทของสหภาพแรงงานกลุ่มรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์

นางสาวสุนิสา วัชรพงศ์

005840

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพาณิชยศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาพาณิชยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2521

ROLES OF TRADE UNION IN THE GOVERNMENT ENTERPRISES

ACCORDING TO THE LABOUR RELATIONS ACT

MISS SUNISA VACHARAPONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Commerce

Department of Commerce

Graduate School

Chulalongkorn University

1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของสหภาพแรงงานกลุ่มรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายแรงงาน
สัมพันธ์

โดย

นางสาว สุนิสา วัชรพงศ์

แผนกวิชา

พาณิชยศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ พร อุดมพงษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

[Signature]
..... รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุประสิทธิ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ เถาว์ดิษฐ์ นันทาทวีวัฒน์)

[Signature]
..... กรรมการ
(อาจารย์ พร อุดมพงษ์)

[Signature]
..... กรรมการ
(นายศรีภูมิ สุขเนตร)

[Signature]
..... กรรมการ
(นายวิวัฒน์ พงษ์บุรณกิจ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	บทบาทของสหภาพแรงงานกลุ่มรัฐวิสาหกิจตามกฎหมาย แรงงานสัมพันธ์
ชื่อนิสิต	นางสาว สุนิสา วัชรพงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์พร อุดมพงษ์
แผนกวิชา	พาณิชยศาสตร์
ปีการศึกษา	2520

บทคัดย่อ

ในการวิเคราะห์บทบาทของสหภาพแรงงานกลุ่มรัฐวิสาหกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2516 - 2519 ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแฟ้มปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมแรงงาน หนังสือพิมพ์รายวัน วารสาร เอกสารคำชี้แจงของรัฐบาล บทความ ตลอดจนการประชุมสัมมนา ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นได้มาจากฝ่ายบริหาร, ลูกจ้าง, สหภาพแรงงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล นักการแรงงานสัมพันธ์ ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงบทบาทของสหภาพแรงงานกลุ่มรัฐวิสาหกิจ ซึ่งได้มีการเรียกร้องเป็นจำนวนมาก ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2516 - 2519 การที่ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจมีการเรียกร้องกันมากขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ถ้าพิจารณาทางด้านเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่า ค่าครองชีพมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นทุกปี จึงทำให้ลูกจ้างรวมตัวกันเรียกร้องขอเพิ่มค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น อนึ่งความเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองก็เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ลูกจ้างมีการตื่นตัวในสิทธิของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหตุการณ์ภายหลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ได้มีการเรียกร้องเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่เกิดจากความสัมพันธ์ภายในระหว่างฝ่ายบริหารและลูกจ้าง ซึ่งปรากฏว่าฝ่ายบริหารและลูกจ้างขาดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน บางครั้งฝ่ายบริหารไม่ปฏิบัติตาม -

กฎหมายแรงงาน ทำให้สภาพแรงงานเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

ข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้นในรัฐวิสาหกิจนั้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อฝ่ายบริหาร สภาพแรงงาน และเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ ดังนั้นเพื่อให้ข้อพิพาทแรงงานและการนัดหยุดงานลดน้อยลง ฝ่ายบริหารของรัฐวิสาหกิจควรที่จะได้ศึกษาข้อเท็จจริง เพื่อหาทางปรับปรุงค่าจ้าง, สภาพการทำงาน ฯลฯ ให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยวางมาตรฐานอัตราค่าจ้างระหว่างลูกจ้างในกิจการเดียวกัน รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการร่วมปรึกษาหารือขึ้น เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายบริหารกับลูกจ้าง ในกรณีที่ข้อพิพาทแรงงานไม่สามารถตกลงกันได้ และเพื่อให้ข้อพิพาทนั้นยุติโดยเร็วจึงควรใช้วิธีการตัดสินชี้ขาดโดยระบอบอนุญาโตตุลาการแบบบังคับ

Thesis Title Roles of Trade Union in the Government
 Enterprises according to the Labor Relations
 Act

Name Miss Sunisa Vacharapong

Thesis Advisor Mr. Porn Udompong

Department Commerce

Academic Year 1977

ABSTRACT

Analysis the roles of government enterprise's trade union in Thailand during 1973-1976 with compilation of labor relation officials, newspapers, magazines, bulletin, comment on the news, conferences. That information was obtained from the management, employees, trade union, Government officials, labor relation officials. It indicated the roles of trade union in the government enterprises. During the end of 1973-1976 there had serveral claims because of the changes in economic, social and political conditions. For economic conditions, trend of cost of living is stedily increasing.

Therefore employees have demanded for higher wage and fringe benefits to be in line with the cost of living. For political conditions, empyees recognized their rights especially after 14th October event there had several claims.

Besides that, lack of relationship between the management and employee is also another factor, because sometime the management did not follow the labor relation acts, so the role of trade union have more influence.

The labor disputes in government enterprises may have strongly affected the management, trade union, and disrupted the economic conditions of the nation. Thus, in attempting to resolve the disputes and the strikes, the management should study the facts for improving the wage, working conditions etc., according to the rapidly changing economic conditions. These can be done by setting up the standard wage among the similar organization and a joint committee to bring about a fine relationship between employees and management. In the case of uncompromised labor disputes the compulsory arbitration should be used in order resolve the disputes peacefully and rapidly.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณท่านอาจารย์พร อุดมพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาคอยควบคุม และให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางในการศึกษา ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขจนกระทั่งสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้ขอขอบพระคุณท่านอธิบดีศรีภูมิ สุขเนตร และคุณวิวัฒน์ พงษ์บุรณกิจ ซึ่งได้ให้คำแนะนำในการเขียนเป็นอย่างดี รวมทั้งคุณโกวิท บวรพานินทร์ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านสารคดีและให้คำปรึกษา ผู้เขียนขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

สุนิสา วัชรพงศ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการแผนภูมิประกอบ	ฉ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการค้นคว้าวิจัย	1
วัตถุประสงค์	2
ขอบเขตของการศึกษา	3
วิธีดำเนินการศึกษา	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	4
คำนิยามที่ใช้เฉพาะ	5
2. รัฐวิสาหกิจในประเทศไทย	8
ความหมายของรัฐวิสาหกิจ	8
ประเภทและจำนวนรัฐวิสาหกิจ	9
โครงสร้างการบริหารของรัฐวิสาหกิจ	16
นโยบายของรัฐวิสาหกิจ	21
รัฐวิสาหกิจกับกฎหมายแรงงานสัมพันธ์	25

3. บทบาทของสหภาพแรงงานกลุ่มรัฐวิสาหกิจ	31
ความหมายของสหภาพแรงงาน	31
การก่อตั้งและจำนวนสมาชิก	32
บทบาทของสหภาพแรงงานที่มีต่อสมาชิก	35
การเรียกร้องและเจรจาต่อรอง	45
การนัดหยุดงานในกิจการรัฐวิสาหกิจ	58
การชี้ขาดโดยคณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์	70
สภาพการจ้างและผลประโยชน์ของลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจ	81
บทบาทของสหภาพแรงงานในการเรียกร้องต่อรัฐบาล	85
สรุปบทบาทของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ	92
4. วิเคราะห์ปัญหาแรงงานในรัฐวิสาหกิจ	95
การเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้างโดยตรงมากไปหรือไม่	95
การเรียกร้องเกี่ยวกับสภาพการจ้างทำให้กระทบกระเทือน รายจ่ายของรัฐ	96
รัฐวิสาหกิจควรอยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานสัมพันธ์หรือไม่ เสียใจ	98
ควรห้ามการนัดหยุดงานในรัฐวิสาหกิจหรือไม่	103
ข้อพิพาทแรงงานในรัฐวิสาหกิจควรมีการบังคับชี้ขาดทุกกรณี หรือไม่	107
ควรมีคณะกรรมการหรือกฎหมายเฉพาะสำหรับรัฐวิสาหกิจ หรือไม่	111
สหพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจ	113

บทที่

๑

หน้า

5. สรุปและข้อเสนอแนะ	115
สรุป	117
ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	151
ประวัติการศึกษา	157

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ	124
2. บัญชีการปรับเงินเดือนขั้นค่าสำหรับผู้มีวุฒิ	133
3. การพิพาทแรงงานถึงขั้นนัดหยุดงานทั่วประเทศ พ.ศ. 2499 - 2519	134
4. การนัดหยุดงานในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2516	135
5. คชปรีชาคารายส่งและคชปรีชาคาญ์บริโภค	137
6. ข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้นในรัฐวิสาหกิจและเข้าสู่คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์ 2519	138
7. ตารางแสดงเงินเดือนที่ปรับเพื่อให้เสียภาษีเงินได้เอง และเงินที่ได้รับสุทธิเมื่อถูกหักภาษีเงินได้ตามอัตราใหม่	139
8. สภาพการจ้างและสวัสดิการของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ	143
9. การพิพาทแรงงานและการนัดหยุดงานปี 2516	145
10. การพิพาทแรงงานและการนัดหยุดงานทั่วประเทศ ปี 2517	146
11. การพิพาทแรงงานและการนัดหยุดงานทั่วประเทศ พ.ศ. 2518	147
12. การพิพาทแรงงานและการนัดหยุดงานทั่วประเทศ พ.ศ. 2519	148
13. บัญชีอัตราเงินเดือนของบริษัทไม้อัดไทย จำกัด	149

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่

หน้า

- 1. ลักษณะโครงสร้างขององค์การรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย . . . 150